

Подолець Ю.В., Лук'янчук С.М.
студентки 2-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ІНСТИТУТ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Однією із сторін кримінального провадження є сторона захисту, основним суб'єктом якої виступає захисник. Як зазначається у ч.1 ст.45 КПК України, захисником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію) [1].

Участь у кримінальному провадженні такої процесуальної фігури як адвокат зумовлює існування в його межах низки особливостей, більшість з яких виникають внаслідок взаємодії норм матеріального і процесуального права, а деякі навіть є результатом впливу на процесуальні правовідносини норм моралі, етики тощо.

Однією з таких особливостей вважається інститут адвокатської таємниці, існування якого викликає низку спірних моментів та невідповідностей. Не дивлячись на те, що дане питання висвітлене в багатьох наукових працях, дискусії з приводу окремих аспектів функціонування цього інституту продовжуються і сьогодні. Для того щоб розглянути деякі з них та визначити можливі способи їх врегулювання, слід звернути увагу на законодавче визначення адвокатської таємниці, яке закріплене в ч.1 ст.22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Так, під адвокатською таємницею прийняти розуміти будь-яку інформацію, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності [2].

Зміст даного визначення відноситься до осіб, які тим чи іншим чином мають відношення до адвокатської таємниці, не тільки професійних адвокатів, але й інших осіб, які виконують в межах адвокатської діяльності функції допоміжного характеру. Саме в суб'єктному аспекті адвокатської таємниці можна прослідкувати розбіжності Закону України «Про адвокатуру

та адвокатську діяльність» із Кримінальним-процесуальним кодексом України (надалі – КПК України). Так, п. 2 ч. 2 ст. 65 КПК України забороняє допитувати як свідка з приводу відомостей, які становлять адвокатську таємницю, лише адвоката [1]. Аналізуючи дані норми, можна вести мову про суттєве порушення права особи на захист, передбаченого ст. 20 КПК України, оскільки клієнт, довіряючи адвокату відомості зі свого життя та конфіденційну інформацію, повинен бути впевненим у нерозголошенні та невикористанні такої інформації на шкоду йому як адвокатом, так і іншими особами, яким така інформація може стати відомою у зв'язку із виконанням ними допоміжних функцій. У зв'язку з цим пропонуємо розширити перелік осіб в ст. 65 КПК України відповідно до переліку осіб, вказаних у ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Ще одним проблемним аспектом адвокатської таємниці є момент її виникнення та момент припинення обов'язку адвоката зберігати таку таємницю. Так, момент виникнення адвокатської таємниці законодавець пов'язує з моментом одержання адвокатом будь-якої інформації від клієнта. Однак такий підхід не є зовсім точним. Враховуючи усі фактори адвокатської діяльності, доцільніше визначити моментом її виникнення момент безпосереднього звернення клієнта до адвоката, оскільки при такому розумінні будуть враховані і факти звернення особи до адвоката, і відмова від надання адвокатських послуг та її мотиви, і питання адвокатського гонорару тощо. Щодо питання припинення обов'язку збереження адвокатської таємниці, то законодавець не встановлює часових меж з цього приводу. Виходячи з принципів взаємодії адвоката та його клієнта, цей момент може бути визначеним лише у разі, якщо клієнт надасть адвокатові дозвіл на розголошення таких відомостей. Однак в цьому випадку говорити про обов'язок адвоката розголосити цю інформацію в межах кримінального провадження, навіть якщо про це його просить клієнт, не можна, оскільки адвокатська таємниця – це спільна таємниця клієнта і адвоката, правовий режим розголошення якої залежить від їх взаємної згоди [3]. Отже, керуючись вимогами професійної етики, кримінального процесуального закону та спираючись на свій професійний імунітет, адвокат має право відмовитися вчинити дії, що можуть призвести до розголошення адвокатської таємниці.

Завершуючи розгляд проблемних аспектів інституту адвокатської таємниці в межах дослідження, варто звернути увагу на необхідність поширення розглянутого правового режиму не тільки на особу-професійного адвоката, але й на інших суб'єктів, які мають доступ до адвокатської таємниці.

Список використаної літератури:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

3. Предмет адвокатської таємниці. URL: <https://blog.ubr.ua/pravo/predmet-advokatsko-tamnic-2423>.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Деменчук Марина Олександрівна**

Позюмко І.С., Копиця К.В.

*студентки 2-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДО ПИТАННЯ ЩОДО АДВОКАТСЬКОГО ДОСЬЄ

Запорукою добросовісного виконання адвокатом покладених на нього обов'язків є високий рівень самоорганізації. Йдеться про вивчення, аналіз та систематизацію великого обсягу інформації, наприклад, матеріалів провадження, отриманих від клієнта відомостей, відповідей на адвокатські запити від державних органів, підприємств і організацій, третіх осіб тощо, матеріалів адвокатського розслідування, нормативно-правової бази, матеріалів судової практики як у паперовому, так і в електронному вигляді [1]. Крім того, в процесі такого ознайомлення важливо надати значення усім відомим обставинам, зберегти кожен деталь. З цією метою адвокатам доцільно вести адвокатське досьє. Відзначимо, що поряд з поняттям «адвокатське досьє» використовують також «адвокатське провадження» або «адвокатське переведення» [6]. У «Положенні про адвокатське досьє» (далі – Положення), затвердженим рішенням Ради адвокатів України від «04» серпня 2017 року № 169, під адвокатським досьє розуміють сукупність документів та інформації, які були отримані в процесі виконання доручень від клієнта та інше. Крім того, там зазначено, що його ведення є лише рекомендацією, а у разі відсутності не може бути підставою притягнення до дисциплінарної відповідальності [5]. Проте у п.п. 15 п.1. Стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі від 17.12.2013 року закріплено обов'язок на ведення адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу, адвокатського досьє по кожному кримінальному провадженню [4]. Тобто існує певна колізія, а все через те, що у Законі «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» немає нормативного регулювання адвокатського досьє.